

30 Σεπτεμβρίου 1826

Η μάχη της Ακρόπολης

Ήταν 21^η Απριλίου του 1821, όταν με πυροβολισμούς οι χωρικοί της Αθήνας κήρυξαν την επανάσταση εναντίον των Τούρκων. Οι Τούρκοι οχυρώθηκαν στην Ακρόπολη. Οι χωρικοί τους πολιορκήσαν. Ο Ομέρ Βρυώνης κατέφθασε από την Ρούμελη κι έλυσε την πολιορκία. Αμέσως όμως μετά την αποχώρησή του, οι Αθηναίοι την ξαναπολιορκήσαν. Ο οπλαρχηγός Παναγιώτης Κτενάς πήρε την πρώτη πύλη, πήρε και τη δεύτερη (13 Νοεμβρίου 1821). Οι Τούρκοι στριμώχτηκαν κι έμειναν χωρίς νερό. Στις 10 Ιουνίου 1822, παραδόθηκαν. Το γλέντι για τη νίκη κράτησε όλη νύχτα. Με τραγούδια, χορό και πυροβολισμούς. Μια σφαίρα όμως βρήκε τον Κτενά και τον άφησε στον τόπο.

Τον Αύγουστο (1822), φρούραρχος της Ακρόπολης διορίστηκε ο Ιωάννης Γκούρας (1791 – 1826). Βαρύνεται με τον βασανισμό και την εκεί δολοφονία του Οδυσσέα Ανδρούτσου (1825) αλλά υπεράσπισε ηρωικά τον Ιερό Βράχο, όταν, στα 1826 και μετά την πτώση του Μεσολογγίου, τον πολιορκήσε ο Κιουταχής. Αποκρούοντας μια ακόμα τουρκική επίθεση, τη νύχτα 30 Σεπτεμβρίου του 1826, δέχτηκε σφαίρα στο κεφάλι και σκοτώθηκε. Την αρχηγία των αμυνομένων ανέλαβε ο Νικόλαος Κριεζώτης (1785 – 1853) που με τριακόσιους άνδρες διέσπασε τον τουρκικό κλοιό και χώθηκε στην Ακρόπολη. Την 1^η Δεκεμβρίου, τον μιμήθηκε ο φιλέλληνας Φαβιέρος που μπήκε στην Ακρόπολη φέρνοντας πυρομαχικά. Οι Τούρκοι όμως επέμεναν. Οι Έλληνες έστειλαν 10.000 άνδρες με αρχηγό τον Γεώργιο Καραϊσκάκη, να ανακουφίσουν τους πολιορκημένους. Μια σφαίρα βρήκε τον οπλαρχηγό και τον σκότωσε (23 Απριλίου 1827). Την επομένη, σε μάχη στον Ανάλατο (στη σημερινή λεωφόρο Συγγρού προς του Φιλοπάππου), οι Έλληνες έπαθαν πανωλεθρία. Στις 24 Μαΐου του 1827, η Ακρόπολη παραδόθηκε στον Κιουταχή. Οι Τούρκοι την κράτησαν ως τις 31 Μαρτίου 1833.

1822: Ο τουρκικός στόλος αποβιβάζει 3.000 άνδρες στην επαναστατημένη Κρήτη. Όσοι γλίτωσαν από τα πυρά και τα γιουρούσια των επαναστατών, αποχώρησαν στις 18 Οκτωβρίου παίρνοντας αιχμαλώτους μια γριούλα και δυο ανήλικα παιδιά.

1888: Ο «Τζακ ο Αντεροβγάλτης» κατακρεουργεί ακόμη δύο γυναίκες στο Λονδίνο, την Λιζ Στράιντ και την Κέιτ Εντόουες.

1912: Ελλάδα, Σερβία, Βουλγαρία και Μαυροβούνιο, με κοινό τελεσίγραφο, απαιτούν από την Οθωμανική αυτοκρατορία διοικητική αυτονομία των ευρωπαϊκών της κτήσεις και χάραξη συνόρων με βάση την εθνολογική διαμόρφωση των πληθυσμών. Η απόρριψή του θα οδηγήσει στους βαλκανικούς πολέμους.

1966: Ελευθερώνονται τα μεσάνυχτα από τις φυλακές Σπανδάου οι Γερμανοί εγκληματίες πολέμου, Αλμπερτ Σπιρ και Μπάλντουρ Φον Σίραχ, μετά από φυλάκιση 20 χρόνων. Η φυλακή, φτιαγμένη για 600 κρατούμενους, έμεινε μόνο με έναν φυλακισμένο, τον Ρούντολφ Ες.

1966: Η Μποτσουάνα διακηρύσσει την ανεξαρτησία της από τη Βρετανία. Ο Σερέτσε Κχάμα αναλαμβάνει πρώτος πρόεδρος δημοκρατίας.

1990: Η ακόμα Σοβιετική Ένωση και το Ισραήλ συμφωνούν να επαναρχίσουν τις μεταξύ τους διπλωματικές σχέσεις που είχαν διακοπεί το 1967 εξαιτίας του πολέμου των «Έξι Ημερών». Την ίδια μέρα, η Σοβιετική Ένωση εγκαινιάζει διπλωματικές σχέσεις και με τη Νότια Κορέα.

1991: Ανατρέπεται σε αιματηρό πραξικόπημα, το οποίο εγκαθίδρυσε για μια ακόμη φορά στρατιωτική χούντα, ο πρόεδρος της Αϊτής, Ζαν Μπερτράντ Αριστίντ.

1993: Σειρά σεισμών 6,4 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ καταστρέφει 36 χωριά στην νοτιοδυτική Ινδία. Βρέθηκαν πάνω από 10.000 πτώματα, όμως εκτιμήθηκε ότι ο συνολικός αριθμός νεκρών ήταν γύρω στους 22.000.

2018: Στο δημοψήφισμα στην ΠΓΔΜ για την επικύρωση της «συμφωνίας των Πρεσπών», το 90% των ψηφοφόρων ψηφίζει «ναι» αλλά το αποτέλεσμα αμφισβητείται καθώς η προσέλευση στις κάλπες κυμάνθηκε γύρω στο 35% των ψηφοφόρων.

Η 30ή Σεπτεμβρίου στον πολιτισμό

30 Σεπτεμβρίου 1846

Με στόχο τη νάρκωση

Χειρουργικές επεμβάσεις για τη θεραπεία από κάποια αρρώστια γίνονταν από τα πολύ παλιά χρόνια. Σε τάφους της προϊστορικής εποχής, στην Κρήτη, έχουν βρεθεί κρανία που δείχνουν να έχουν υποστεί κάποια εγχείριση. Δεν είμαστε σίγουροι. Ούτε γνωρίζουμε με ποιον τρόπο χειρουργούσαν οι προϊστορικοί άνθρωποι. Ξέρουμε, όμως, ότι οι Εβραίοι, οι Ασσύριοι και άλλοι πανάρχαιοι λαοί χειρουργούσαν τα αρσενικά τους παιδιά, εφαρμόζοντας σ' αυτά την περιτομή.

Μια εγχείριση, ακόμα και η πιο απλή, δεν παύει να είναι επώδυνη, αν ο χειρουργούμενος διατηρεί τις αισθήσεις του. Οι Ασσύριοι είχαν λύσει το πρόβλημα πιέζοντας το λαιμό του παιδιού ώσπου να χάσει τις αισθήσεις του. Φυσικά, πολλές φορές, αυτό το είδος της νάρκωσης οδηγούσε στο πνίξιμο και στον θάνατο από ασφυξία.

Σε άλλες περιπτώσεις, έριχναν αναισθητο τον υποψήφιο να χειρουργηθεί με ένα καλοζυγισμένο χτύπημα στο κεφάλι. Και, βέβαια, δεν έλειπαν οι περιπτώσεις κατά τις οποίες ο άρρωστος δε συνερχόταν ποτέ. Γύρω στον Α' μ.Χ. αιώνα έζησε ο Έλληνας βοτανολόγος Διοσκορίδης, από την Κιλικία, που θεωρείται ο θεμελιωτής της φαρμακολογικής βοτανικής. Έγραψε το βιβλίο «Περί ύλης βοτανικής» που ως τον ΙΣΤ' αιώνα ήταν το μοναδικό επιστημονικό έργο για τα φάρμακα. Σ' αυτό, αναφέρεται πως ο μανδραγόρας θεραπεύει τους όγκους και τα αποτελέσματα από το δάγκωμα φιδιού. Ο μανδραγόρας είναι ένα φυτό που αφθονεί στις χώρες γύρω από τη Μεσόγειο. Τους όγκους

δεν τους θεραπεύει. Όσοι, όμως, χρησιμοποιούσαν το εκχύλισμά του, έπαυαν για λίγο να πονάνε. Αποδείχτηκε πως το φυτό έχει ναρκωτικές ιδιότητες. Οι χειρουργοί τον χρησιμοποίησαν ως αναισθητικό σε μικρές δόσεις. Ο χειρουργούμενος συνέχιζε να ουρλιάζει αλλά σίγουρα πονούσε πιο λίγο.

Με τον μανδραγόρα κι άλλα βότανα (όπως το όπιο κ.λπ.), αναπτύχθηκε η χειρουργική της ταχύτητας. Καλός χειρουργός έφτασε να είναι αυτός που χειρουργούσε σε ελάχιστο χρόνο, ώστε ο άρρωστος να μην πονά για πολύ. Όμως, ελάχιστες επεμβάσεις μπορούσαν να ολοκληρωθούν σε λίγα λεπτά.

Τον 19^ο αιώνα, πολλοί ήταν οι επιστήμονες που αναζητούσαν μια αξιόπιστη λύση στο πρόβλημά τους. Ένας οδοντογιάτρος ήταν αυτός που τη βρήκε. Ο Ουίλιαμ Μόρτον, από το Τσάρλτον της Μασαχουσέτης. Στις 30 Σεπτεμβρίου 1846, στο γενικό νοσοκομείο της Βοστώνης, γιατροί από ολόκληρη την πολιτεία παρακολούθησαν μια επίδειξη: Ο άρρωστος ναρκώθηκε με επιτυχία. Αναισθητικό φάρμακο ο αιθέρας. Οι χειρουργοί ενθουσιάστηκαν. Στο εξής, δε χρειαζόταν να βιάζονται, όταν χειρουργούσαν. Πρώτος που χρησιμοποίησε τη νάρκωση με αιθέρα ήταν ο ίδιος οδοντογιάτρος Ουίλιαμ Μόρτον (1819-1868), λίγες μέρες μετά από την επίδειξη: Αφαίρεσε έναν όγκο από το σαγόι του πελάτη του.

Σήμερα, ο αιθέρας έχει πάψει να χρησιμοποιείται. Η επιστήμη ανακάλυψε νέα αξιόπιστα αναισθητικά που δεν προκαλούν παρενέργειες. Γιατί, εκείνο που ο Μόρτον αγνοούσε, είναι πως ο αιθέρας μετά από ορισμένες δόσεις οδηγεί στην εξάρτηση.

1791: Πρεμιέρα (στη Βιέννη) της όπερας του Μότσαρτ «Μαγεμένος Αυλός».

1870: Γεννιέται ο Γάλλος επιστήμονας Ζαν Περέν, πατέρας της ηλεκτρονικής επιστήμης. Νόμπελ φυσικής (1926) για τις μελέτες του στις καθοδικές ακτίνες. Πέθανε το 1942.

1882: Γεννιέται ο Γερμανός φυσικός, Χανς Γουλιέλμος Γκάιγκερ. Εφηύρε τη συσκευή που ανιχνεύει τα φορτισμένα μόρια, γνωστή ως μετρητής Γκάιγκερ. Πέθανε το 1945.

1929: Δοκιμάζεται από τον εφευρέτη του, Φριτζ Φον Όπελ, το πρώτο πυραυλοκίνητο αεροσκάφος, με την ονομασία Οπελ Χάτρυ Ρακ 1.

1955: Πεθαίνει σε ηλικία 24 ετών σε αυτοκινητιστικό στην Καλιφόρνια, ο Αμερικανός ηθοποιός Τζέιμς Ντιν. Αν και γύρισε μόνο τρεις ταινίες («Επανάστατης χωρίς αιτία», «Ανατολικά της Εδέμ», «Ο Γίγας»), κατάφερε να γίνει το είδωλο της νεολαίας.

1962: Συμπλοκές ξεσπούν στην Οξφόρδη, στον Μισισιπή, όταν ο μαύρος φοιτητής Τζέιμς Μέρεντιθ γράφεται, με ομοσπονδιακή εντολή, στο εκεί πανεπιστήμιο που αρχικά ήταν μόνο για λευκούς.

1985: Πεθαίνει ο Αμερικανός σεισμολόγος, Τσαρλς Ρίχτερ, του οποίου το όνομα δόθηκε στην σκάλα που μετράει το μέγεθος των σεισμών.

2010: Στα 69 της, πεθαίνει η «βασίλισσα του Λαϊκού τραγουδιού», Δούκισσα. Είχε γεννηθεί στις 8 Φεβρουαρίου 1941.

2010: Πεθαίνει ο σταρ του Χόλιγουντ (πάνω από εκατό ταινίες), Τόνι Κέρτις (Μπέρναρντ Σβαρτζ), πρωταγωνιστής ανάμεσα σε άλλες και στις ταινίες «Μερικοί το προτιμούν καυτό» με τη Μέριλιν Μονρόε και τον Τζακ Λέμον και «Όταν σπάσαμε τις αλυσίδες» με τον Σίντνεϊ Πουατιέ. Είχε γεννηθεί στις 3 Ιουνίου 1925.

2020: Σε ηλικία 88 χρόνων, πεθαίνει ο Αργεντινός σκιτσογράφος, Κίνο (Χοακίν Σαλβαδόρ Λαβάδο, Joaquín Salvador Lavado), δημιουργός της Μαφάλντα. Είχε γεννηθεί στις 17 Ιουλίου 1932, στην Ισπανία.